

Sygn. akt: I C 804/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2023 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopeczyńska

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2023 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa R. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...) nr (...) w G.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. przyznaje adwokatowi M. P. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Grudziądzu kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem opłaty za zastępowanie z urzędu pozwanego;
4. opłatą od pozwu, od której powód był zwolniony, obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt I C 804/22

UZASADNIENIE

wyroku

R. B. w pozwie wniesionym w dniu 16 maja 2022 r. (koperta k. 9 akt) wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – (...) nr (...) w G. kwoty 6.000 zł tytułem zadośćuczynienia za pobyt w tym zakładzie w sześcioosobowej celi w okresie od 24 maja 2018 r. do 17 lipca 2018 r. Powód podał, że pozwany nie poinformował go o tym, że może dochodzić swoich racji w kwestii obniżenia standardu pobytu przez złożenie pozwu w sądzie, dlatego czyni to dopiero teraz. W pozwie sformułował trzy zarzuty wobec (...) nr (...) w G.:

- 1) w oknie celi była blinda, przez którą nagrzewała się cela oraz brak było jakiegokolwiek widoczności za oknem,
- 2) brak było możliwości wietrzenia cel,
- 3) połączenia telefoniczne z zakładu karnego obsługiwał lichwiarski operator telefoniczny D., brak było możliwości dzwonienia z kart innych operatorów.

Powód wskazał, że przez to, że były blindy w oknach, pogorszył się mu wzrok oraz stan psychiczny (k. 3 akt).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Na wstępie podniósł zarzut przedawnienia roszczenia. Zaznaczył, że nie miał i nie ma obowiązku informowania powoda, że może dochodzić zadośćuczynienia w procesie cywilnym i brak tej informacji nie może czynić zarzutu przedawnienia bezpodstawnym. Byłoby to niedorzeczne, tym bardziej, że pozwany według własnej oceny zapewnia osadzonym warunki zgodne z przepisami prawa. Pozwany wskazał, że powód nie powołuje się na żadne inne okoliczności mogące skutkować uznaniem zarzutu przedawnienia za niezgodny z zasadami współżycia społecznego, przy czym treść pozwu wskazuje, że powód potrafi samodzielnie dochodzić swoich praw przed sądem. Poza tym, powód mógł skarżyć się na nieprawidłowe warunki odbywania kary do sądu penitencjarnego, jednakże nie powołuje się na taką okoliczność w pozwie. Pozwany twierdził, że stawki za połączenia telefoniczne w firmie (...) nie odbiegały od cen innych operatorów świadczących usługi na rzecz jednostek penitencjarnych i że operator ten zapewniał możliwość korzystania z kart telefonicznych innych operatorów. Pozwany zaprzeczył, aby blindy w oknach uniemożliwiały dostęp powietrza i światła do celi. Blindy są montowane w odstępach od elewacji i wykonane w kolorze białym, co umożliwia prawidłową cyrkulację i natężenie światła dziennego. Pozwany zaprzeczył, aby doszło do pogorszenia stanu zdrowia powoda z przyczyn leżących po stronie pozwanego (k. 14-14v akt).

W odpowiedzi na zarzut przedawnienia pełnomocnik powoda wskazał, że czyny zarzucane osobom, za które odpowiedzialność ponosi pozwany, czyli funkcjonariuszy zakładu karnego, mogą stanowić przestępstwo, a wówczas okres przedawnienia wydłuża się do 20 lat od dnia popełnienia czynu stosownie do treści art. 442¹ § 2 k.c. Poza tym powód wskazał, że w zakładzie karnym grozono mu, iż gdyłoży pozew, to zostanie zwolniony z pracy oraz „spacyfikowany” przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. W związku z tym powód powinien zostać przesłuchany dla wykazania bezprawnego wpływania przez inne osoby na jego decyzję o złożeniu pozwu. Dla wykazania tych faktów pełnomocnik powoda zawnioskował o przesłuchanie trzech świadków i stron z ograniczeniem do powoda (k. 42-43 akt).

Na rozprawie w dniu (...) października 2022 r. pełnomocnik pozwanego podtrzymał zarzut przedawnienia i wskazał, że nie sposób wykazać, aby w sprawie doszło do popełnienia przestępstwa na rzecz powoda, dlatego nie sposób przesunąć okresu przedawnienia do 20-tu lat (k. 47 akt).

Na rozprawie w dniu 26 maja 2023 r. powód cofnął wniosek o przesłuchanie jednego ze świadków z uwagi na niemożliwość doręczenia mu wezwania oraz przesłuchanie dwóch innych świadków strony powodowej (k. 130v akt).

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Bezsporne jest to, że R. B. był osadzony w (...) nr (...) w G. w okresie od 24 maja 2018 r. do 17 lipca 2018 r. Przebywał w sześciuosobowej celi nr (...) na oddziale (...). Wszystkie cele w budynku (...) posiadają okna z przysłonami w postaci blend, a ich występowanie wynika ze względów bezpieczeństwa, gdyż okna na tym oddziale wychodzą na ulicę (...). Naprzeciwko celi nr (...) mieści się parking samochodowy. Przesłony są montowane w odstępach od elewacji, co umożliwia dostęp świeżego powietrza. Przesłony wykonane są w kolorze białym, dlatego w małym stopniu wpływają na ograniczenie poziomu światła dziennego w celi. Mimo ich występowania pomiary natężenia światła w celi nr (...) odpowiadały obowiązującym normom w tym zakresie. Przesłona uniemożliwia obserwowanie ulicy.

Dowody: protokół nr (...) z pomiarów natężenia oświetlenia w celach mieszkalnych

– k.18 akt

pismo działu kwatermistrzowskiego (...) nr (...) w G. z 9 marca 2022 r.

– k. 18v akt

przesłuchanie powoda – k. 131 akt

Na otwarcie okna w celi nr (...) trzeba było mieć zgodę oddziałowego. Część oddziałowych pozwalała na otwieranie okna, a część nie. Powód nie skarżył się na to do sądu penitencjarnego. Nie można było otwierać w celi drzwi, aby ją przewietrzyć. W okresie letnim w celi było duszno.

W 2018 r. więźniowie osadzeni w (...) nr (...) w G. mieli możliwość wykonywania połączeń telefonicznych za pośrednictwem operatora telefonicznego D.. Można było wykonywać połączenia z kart innych operatorów, w tym T. (...) i G. (...), ale trzeba było najpierw użyć karty D.. W takim przypadku aparat firmy (...) pobierał dodatkową opłatę za połączenie stacjonarne, która wynosiła 12 groszy za minutę połączenia. W 2018 r. w pozwanym zakładzie karnym więźniowie mogli dzwonić do rodziny codziennie po 5 minut. Kiedy powód został przetransportowany do (...) nr (...) w G., przez tydzień nie miał karty operatora firmy (...) i nie mógł dzwonić do rodziny, później żona przesała mu taką kartę. Można ją było kupić w sklepie zakładowym.

Dowody: zeznanie świadka P. Ł. - k. 130v akt

pismo działu kwatermistrzowskiego (...) nr (...) w G. z 9 marca 2022 r.

– k. 18v akt

instrukcja wykonywania połączeń z aparatów firmy (...) – k. 95 akt

przesłuchanie powoda – k. 131-131v akt

Powód w 2018 r. miał 42 lata. Podczas pobytu w pozwanym zakładzie karnym powód nie był kierowany ani konsultowany w (...) z powodu duszności. Nie odbyły się również wizyty ambulatoryjne u lekarza Ambulatorium z powodu duszności. Osadzony miał dostęp do lekarza, porady pielęgniarki oraz porady stomatologicznej. Nie korzystał w tym czasie z porady psychiatry lub okulisty, nie skarżył się na pogorszenie stanu zdrowia psychicznego. Po przetransportowaniu do innego zakładu karnego, w dniu 22 sierpnia 2018 r. otrzymał okulary korekcyjne, które zwrócił z oświadczeniem, że są ciężkie i ze skazą. Nowe okulary otrzymał w (...) w Ł.. W kwietniu 2022 r. powód był u okulisty w sprawie jaskry.

W dniu 15 kwietnia 2021 r. powód był konsultowany przez okulistę w (...) w E.. Zalecono zakupienie okularów, stwierdzono niewielką wadę wzroku. W tym samym dniu odbyła się konsultacja neurologiczna z powodu „skargi na zaburzenia poznawcze”. W badaniu przedmiotowym odchyłeń nie stwierdzono, wysunięto podejrzenie zespołu (...) (łagodna postać autyzmu). Leków nie przepisano. W dniu 8 listopada 2021 roku z powodu zgłaszanych zaburzeń poznawczych włączono powodowi lek V.. W marcu 2021 r. powód miał infekcję (...) (...). Przebieg infekcji był lekki, powód nie był hospitalizowany. W dniu 3 grudnia 2021 r. powód był konsultowany psychiatrycznie, odmówił przyjmowania zaleconych leków. Powód w warunkach penitencjarnych funkcjonuje normalnie, nie ma zaburzeń neurologicznych. Pobyt w zakładzie karnym nie zagraża jego zdrowiu i życiu.

Dowody: pismo (...) w E. z (...).12.2021 r. - k. 6 akt

opinia o stanie zdrowia powoda z 21 stycznia 2022 r. – k. 7 akt

pismo (...) (...) nr (...) w G. z

4.08.2022 r. – k. 25 akt

przesłuchanie powoda – k. 131-131v akt

Z (...) w G. powód został przetransportowany do (...) W.-G., następnie w 2019 r. został przeniesiony do (...) w S., a w styczniu 2021 r. został przetransportowany do (...) w Ł.. Kiedy był osadzony w G. i W., powód miał świadomość, że może złożyć pozew przeciwko zakładowi karnemu. Mówił nawet do współosadzonego W. D., że chce wytoczyć sprawę przeciwko (...) w G.. W (...) w W. rozmawiał na ten temat z kierownikiem ochrony, ale ten mu odradził. W (...) w

S. powód podjął pracę. Konsultował z radcą prawnym złożenie pozwu, ale kierownik ochrony – pan K. odradził mu składanie pozwu, bo może sobie zaszkodzić i straci szansę na pracę. W (...) w S. powód w końcu stracił pracę, gdyż współosadzony włożył do jego sprzętu pendrive, co jest zabronione. W (...) w Ł. nikt powodowi nie zakazywał składania pozwu przeciwko zakładom karnym, dlatego złożył pozwy przeciwko Skarbowi Państwa – (...) w S. – w 2021 r. i (...) nr (...) w G. – w 2022 r. Podczas osadzenia w zakładzie karnym w G. powód nie skarżył się do współwięźniów, że obawia się złożyć pozew przeciwko zakładowi karnemu. Nie skarżył się też na swój stan zdrowia.

Dowody: przesłuchanie powoda – k. 131 akt

zeznania świadków: W. D. – k. 70-70v akt, P.

Ł. – k. 130v akt

a nadto informacyjne wysłuchanie powoda – k. 47-47v akt

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków W. D. i P. Ł., gdyż częściowo były zgodne z przesłuchaniem powoda, a częściowo znajdowały potwierdzenie w dokumentach złożonych do akt sprawy. Zeznania świadka W. D. były mało precyzyjne, gdyż świadek zasłaniał się niepamięcią. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania co do zasady przesłuchania powoda, gdyż było ono co do zasady zbieżne z zeznaniami świadków, a częściowo zostało potwierdzone w dokumentach. Sąd nie dał jednak wiary przesłuchaniu powoda, że podczas osadzenia w G. i W. nie miał świadomości, że może złożyć pozew przeciwko zakładowi karnemu w G.. Co innego zeznał w tym zakresie świadek W. D., który nie miał podstaw, aby zeznawać nieprawdę. Co innego wynikało też z informacyjnego przesłuchania powoda w dniu (...) października 2022 r. Brak było natomiast podstaw do kwestionowania dokumentów prywatnych złożonych do akt, gdyż żadna ze stron ich nie podważała.

Na rozprawie w dniu 26 maja 2023 r. Sąd pominął pozostałe dowody zawnioskowane przez powoda, albowiem wobec skuteczności zarzutu przedawnienia ich przeprowadzenie zmierzałoby jedynie do przedłużenia postępowania (art. 235² § (...) pkt 5 k.p.c.).

W ostatnich czasach osadzeni w zakładach karnych coraz częściej skarżą się do sądów cywilnych na niehumanitarne traktowanie, osadzenie w przeludnionych celach, itp. Sąd Najwyższy wskazał, że takie działania mogą naruszać dobra osobiste skazanych w postaci godności i prawa do intymności oraz uzasadniać odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 k.c., jeśli np. w celi występuje zagęszczenie niezgodne z przepisami k.k.w. (zob. wyrok z dnia 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06, OSNC 2008, nr (...), poz. (...); wyrok z dnia 2 października 2007 r., II CSK 269/07, LEX nr (...); wyrok z dnia 17 marca 2010 r., II CSK 486/09, LEX nr (...) oraz uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, opublikowana na stronie internetowej: www.sn.pl).

Sąd Rejonowy uznał, że w ustalonych okolicznościach sprawy powództwo podlega oddaleniu. Po pierwsze, powód nie wykazał bezprawnego zachowania pozwanego zakładu karnego. Montowanie blend w oknach jest normalnym procederem w zakładach karnych w celu ograniczenia kontaktu więźniów z osobami postronnymi, zwłaszcza od strony ulicy. Jest to działanie uzasadnione, które nie jest sprzeczne z przepisami prawa. Nie ogranicza też dostępu do światła w taki sposób, aby zostały przekroczone dozwolone normy.

Pozwany zaprzeczył, aby zachował się wobec powoda bezprawnie. Ciężar dowodu wykazania, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda poprzez konkretne zachowania pozwanego spoczywał na powodzie (art. 6 k.c.). Temu obowiązkowi powód nie sprostał.

Powód upatrywał bezprawności działania pozwanego w tym, że dopuścił jako operatora telefonicznego na terenie zakładu karnego firmę (...). Wbrew temu, co napisano w pozwie, operator ten umożliwił połączenia telefoniczne za pośrednictwem kart innych operatorów, co wynika m.in. z przesłuchania powoda. Nie można też stwierdzić, aby operator ten stosował lichwiarskie opłaty za połączenia. Powód nie wskazywał też nawet dowodów, aby wykazać, że dyrekcja zakładu karnego wybrała tego operatora w sposób bezprawny, a pozwany temu zaprzeczył.

Powód nie wykazał również, aby ewentualne odmowy funkcjonariuszy dyżurujących co do otwarcia okna w celi były bezprawne. Należy to do decyzji funkcjonariuszy zakładu karnego. Decyzje te nie zostały zakwestionowane przez sąd penitencjarny.

Po drugie, słusznie pozwany podniósł, że roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia za okres pobytu powoda w (...) nr (...) w G. uległo przedawnieniu przed wniesieniem sprawy do Sądu. Zgodnie z art. 442 (...) § (...) k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Według art. 118 k.c. koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, jeżeli ustawa przewiduje co najmniej dwuletni termin przedawnienia. Przepis § 2 art. 442 (...) k.c. przewiduje wyjątek od zasady trzyletniego terminu przedawnienia roszczeń deliktowych, jeżeli szkoda wynikła z przestępstwa. Pełnomocnik powoda wskazał wprawdzie, że w grę może wchodzić przestępstwo z art. 231 k.k., jednakże nie zostało w żaden sposób wykazane, aby do niego doszło. Okoliczności sprawy na to nie wskazują, dlatego w sprawie znajduje zastosowanie wyłącznie art. 442 (...) § (...) k.c. Powód był osadzony w pozwanym zakładzie karnym w G. do 17 lipca 2018 r. i od tego dnia miał możliwość żądania zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w pozwanym zakładzie karnym, dlatego roszczenie za ten okres przedawniło się z końcem 2021 r. Powód złożył pozew w tej sprawie w maju 2022 r., a więc kilka miesięcy po upływie terminu przedawnienia.

Brak było podstaw do przyjęcia, że pozwany nadużywa prawa podnosząc zarzut przedawnienia. Podstawą do przypisania takiego nadużycia nie może być tylko to, że powód w innych zakładach karnych był informowany, że złożenie pozwu przeciwko zakładowi karnemu może mu zaszkodzić. Powód został przetransportowany do (...) w Ł. w styczniu 2021 r., zatem przed upływem terminu przedawnienia mógł złożyć pozew w tej sprawie, o czym świadczy złożenie takowego w 2021 r. przeciwko (...) w S..

Powód już w trakcie osadzenia w G. miał świadomość możliwości dochodzenia roszczeń w związku z pobytem w zakładzie karnym, co potwierdził świadek W. D., tłumaczenie zatem, że nie został o tym pouczony przez pracowników zakładu karnego jest chybione.

Wobec nie wykazania, że pozwany zachował się bezprawnie oraz podniesionego zarzutu przedawnienia, powództwo należało oddalić.

O kosztach procesu między stronami orzeczono na podstawie art. 98 § (...) i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz § 8 ust. (...) pkt 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz.265).

O kosztach zastępstwa prawnego pełnomocnika powoda ustanowionego z urzędu orzeczono na podstawie art. 98 § (...) i 3 k.p.c., art. 29 ust. (...) ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze w zw. z § 8 ust. (...) pkt 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz.1800 ze zm.), mając na uwadze to, stawki opłat przewidziane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu zostały uznane przez Sąd Najwyższy za niezgodne z Konstytucją. Taka sama ocena dotyczy zatem nowego rozporządzenia w tym zakresie z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 18).

O opłacie od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony, orzeczono na mocy art. 98 § (...) k.p.c. w zw. z art. 113 ust. (...) ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r. poz. 785 ze zm.) a contrario.